

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre	10 kor.
Felgyodóvra	4 "
Helyben mászba hordva:	
Egész évre	20 kor.
Felgyodóvra	5 "
Videkre postán szállítva:	
Egész évre	24 kor.
Felgyodóvra	6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hét és
szombat utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 2.

A szerkesztőség kérésre visszajár
vagy megöröszésre nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 3 fillér.

NAGYVÁRAD, november 12.

Szövetkezetek a románok közt.

Ha egy futó pillantást vetünk a románok lakta vidékekre, örömmel látjuk és tapasztaljuk, hogy a szövetkezeti eszme a románok között is terjed és mind nagyobb és nagyobb arányokban foglal tért. A román nép a parasztság bizalommal viseltetik a szövetkezetek iránt. És ennek a dolognak magyarázatát nem kell nagyon messze keresnünk. Ha figyelembe vesszük, hogy az itteni románság évszázadokon át politikailag és társadalmilag lethargikus álomban szunyadozott, amelyből csak pár évvel ezelőtt ébredt fel, ha figyelembe vesszük, hogy az itteni román népnek kulturális előhaladásával nagyon keveset törődtek — tisztelet a gör. kath. papságnak, mely mindig hivatásának a magaslatán állott — ha figyelembe vesszük, hogy az itteni román paraszt, ha megszorult és kölcsönre volt szüksége, akkor a kölcsönbe vett pénzért lelketlen uszorásainak 24 százalékot fizetett, sőt fizet ma is, ha még figyelembe vesszük, hogy sok helyen csak ezelőtt 20 évvel honosították meg a búzát, addig pedig ebbe szegény nép a málét. vagy legjobb esetben, ha éppen buza vagy rozs kenyeret akart enni, akkor azt megvette méreg drágán az árendástól, — ha végre figyelembe vesszük még, hogy anyagi

helyzetének javításával nem törődtek, hanem hagyták őt továbbra is sanyalódni valóban kétségbeesztő helyzetében, akkor megfogjuk érteni a román népnek bizalmát a szövetkezetek iránt. Ebben gondolja fejtalálni — és méltán — anyagi helyzetének a javítását, ezek segítségével remél megszabadulni lelketlen uszorásaitól.

És ennek dacára akadnak román vezető uri emberek, kik nemcsak, hogy támogatják, hanem határozottan ellenségei minden mozgalomnak, mely a hitel és fogyasztási szövetkezetek létesítését célozza. Nyílt tiltok vidékünkön az áru és pénz uszora, látjuk, saját szemünkkel látjuk nézzük pusztulását és mégis akadnak egyesek, kik nem akarnak akcióba lépni és nem akarják megvédeni népünket vérszopó piócáitól. A román intelligenciának egy része bizonyos ellenszenvet és idegenkedést tanúsít a szövetkezetek iránt. Érthetetlen ez különösen a gör keleti lelkészek részéről.

Van a mi vidékünkön két hitelszövetkezet, az egyik Nagybáródon, a másik Brátkán. Az előbbi hitelszövetkezet vezetője, az ottani gör. kath. lelkész, az utóbbinak vezetője ez időszerint én volnék. Mielőtt a brátkai hitelszövetkezetet létesítettük volna, beszéltem az egyik gör. kath. lelkésszel és megkértem őt, népe érdekében, venné kezébe a mozgalmat és a létesítendő szövetkezet vezetését — ta-

gadó választ kaptam. A brátkai hitelszövetkezet kötelékébe tartozó 8 község mind görög keleti és ennek dacára, mint szomorú tényt kell konstatálnom, miszerint a 8 gör. kath. községből egyetlen egy tanító és egyetlen egy pap sem tagja a brátkai hitelszövetkezetnek. És mindezt ám látja az ottani nép. És látja azt is, hogy vezetői nem támogatják azokat az intézményeket, melyek hivatva vannak a román nép anyagi előhaladását és boldogulását előmozdítani.

Tudom én azt nagyon jól, hogy egy hitelszövetkezetnek a vezetése óriási gondot és munkát igényel, hogy az anyagi és erkölcsi felelősségről ne is beszéljek, azt is tudom, hogy különösen vidékünkön darázs fészekbe nyúl, aki hitel vagy fogyasztási szövetkezetek vezetését tákolja magára, sőt tudom azt is, hogy hitelszövetkezetünk sokaknak visszatetszik, de tudom azt is, hogy ezen szövetkezetek fennállása a népnek igazi érdeke és hogy itt minálunk kimondhatatlan jó szolgálatot tesz a népnek. Szolgálatot a népnek és nem pivat személyeknek, szolgálatot a közjóknak és nem elavult rendszereknek. Nagy gonddal és felelősséggel jár a szövetkezetek vezetése az igaz, de amennyiben ezek a nép boldogulását vannak hivatva előmozdítani, azok vezetésében a papoknak okvetlenül részt kell venniök, ha nem vesznek részt baj, még nagyobb, ha ellenük dolgoznak. Már pedig az itteni románságnak oly szüksége van a hitel és

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A végzet.

— A végzetben többé-kevésbé minden ember hisz. Hanem a Mohamed fanatikus katonájától, aki a puska golyójának irányítójaul a végzetet vallja, egészen a modern babonás emberig nagy és sok fokozata van a végzetben hívők sokaságának. Ami engem illet én külön tételt állítottam fel a végzettel szemben és egész életem folyása, minden tettem s végül a jószerencsém is abban gyökerezett, hogy hittem a sors könyvébe írott programmban, mely az életemet előre kijelölte. Hittem abban, hogy bármit teszek, a sors azt eleve úgy rendezte; és ennek a hitemnek köszönhetem a vagyonomat, mindenemet.

Lahura ur a filozófusok nyugodt hangján mesélte ezt nekünk a klub dohányzó-jában.

A kíváncsiak faggatni kezdték, mert regényt sejtettek; erre ő elmondta az alábbi históriát.

*

Valami szenzációs regény járta divatját annak idején, — mesélte Lahure — a hirlapban, amelyet apám tartott. A regény egy kalandor sorsáról szólt, bonyolultokkal teleszőtt, regényes élettörténet volt ez, melyben kártya és tőr is szerepelt a szerelem mellett. Én mintegy megbabonázva a hős Larochele vicomte nagyszerűségétől, magamba szívtam az ő életének igazságát; a sors intézi emberi tetteinket. Kora ifjuságomnak ez a tanulsága pedig annyira átment egész lényembe, hogy mindent ezen az életnézetem át tekinttem. És ez volt a szerencsém mert a szerencsétlenségek egész özöne borult reám és alighanem összezuzott volna, ha a fanatizmus erőssé nem tesz.

Rövid szavakba foglalom az egészet: Gazdagok voltunk és tönkre mentük; atyámat a csapás ledöntötte s én egyedül maradtam anyámmal. Nem tudom, honnan vettem azt a

rögeszmét, hogy mindez csak játék a sorsnak és hogy ennek folytatása boldogság lesz. Ez a rögeszme azonban erőt adott nekem. Husz éves koromban egyetlen támasza voltam anyámnak s noha alig volt elég keresetem, vakon bízam az előmenetelben. A sors akkor második csapást mért reám: anyámat is elvesztettem.

Ezen a napon határoztam el, hogy itt hagyom a hazámat és kivándorlok? Merre? hová? azzal legkevésbé törődtem, mert hiszen a sors majd elvezet arra az utra, ahová rendelt.

Előbb Londonba jutottam, onnan Glasgowba, ott pedig véletlenül olyan hajóra akadtam, amely déli Afrikába indult. A hajón embert kerestek az élesztár kezelésére s erre vállalkoztam én. Mire Capetownba jutottunk, már tökéletessé lettem az angol nyelvben, amelyet előbb csak hézagosan sajátítottam el.

És ekkor következett az életem csodálatos, kalandokban gazdag folytatása.

Uraim, ha lefesthetném önöknek azokat az érzéseket, amelyek három izben a halál torkában, két izben pedig már az eltemetés

PFAFF KÁLMÁN

ajánl megbízható minőségű kalap különlegességeket izléses új formákban

Szigorúan szabott árak mellett.

fogyasztási szövetkezetekre, mint a mindennapi kenyérre.

Ha tehát bár melyik román uri ember ellensége a szövetkezeteknek, az eo ipso nem akarja a román nép boldogulását, az ellensége a román népnek és ezt kimondani kötelelességem, ha mindjárt azt is tudom, hogy ezen kitételemért arcképmel Brassóban porrá égetik.

Ötödik éve lakom ezen a vidéken, öt éve már, mint nap hallom a panaszkodást a román uraktól, hogy a román nép mennyire el van hagyatva, nyomva, hogy a román nép mily szegény és mindennek oka a magyarság. Hát ez egyszerűen nem áll. Hiszen ez az országos központi hitelszövetkezet, mely a kormány felügyelete alatt áll, éppen ugy kiosztja a százazekat a megállapított alacsony százalék mellett a románoknak, mint a magyaroknak, ha különben kellő biztosítékkal rendelkezik a fél. A magyarság és ennek vezetősége nem zárja ki a románságot a hitelszövetkezetek kötelékéből és nem tesz különbséget román és magyar között.

Tessék elfogulatlanul, objective itélni és nem minden mozgalomban és hmanus intézményben magyarosítást keresni.

Igen, tisztelt uraim, ha mi és önök őszintén akarjuk és óhajtjuk a román nép boldogulását, előhaladását, akkor ne a halál és Isten megvetőt szociáldemokratákkal egyesüljünk és kacérkodjunk, mint a multkorában azok a bizonyos urak Désen és Belényesen, hanem tessék egyesülni, szövetkezni a szövetkezési eszme égése alatt, tessék hitel és fogyasztási szövetkezeteket létesíteni. Tessék felvenni a harcot a régi, korhadtt rendszernek embereivel, tessék frontot csinálni és tessék bátran szembe nézni a nép ellenségeivel szemben. Az itteni román nép pusztuló félben van, ha ide-

jekorán nem segítünk rajtok hitel és fogyasztási szövetkezetek létesítésével — majd segít ő magán, majd keres ő magának vezetőket, de akkor nekünk román papoknak jaj lesz. (Kl.)

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, november 12.

Justh elnök bemutatja a beérkezett kérévényeket, következik a szabadhajózásról szóló törvényjavaslat. Az 1—2—3—4-ik szakaszt a Ház változatlanul elfogadja. Az ötödik szakaszánál Zanelle Richard hosszasan foglalkozik azzal, hogy mily káros a hajótulajdonosokra a törvényjavaslat ez a szakasza, mely kimondja, hogy minden segélyezett hajónak legalább egyszer kell érinteni a magyar partot. A szabadhajózást is a célokra használni nem lehet. Hangoztatja, hogy ezzel a szakasszal megszűnnék a szabadhajózás fejlődés. Több példával igyekszik a szakasz káros voltát igazolni. Kéri a szakasz törlését.

Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszter: Nem járulhat hozzá Zanelle kívánságához. Ugy kell nekünk ezt a javaslatot tekinteni, hogy mennyiben mozdítja elő gazdasági önállóságunkat. (Helyeslés.) Egyebekben pedig igaza van Zanelle abban, hogy a kormány Fiuménak, mint egyetlen magyar kikötőnek felvirágzását szíven viseli. (Éljenzés.)

Kelemen Samu elismeri, hogy Zanelle alaposan ismeri a kérdést, de azért fejtegetését nem helyesli. Módosítást nyújt be, hogy azok a hajók, melyek a hazai közgazdaság szolgálatában állanak, beszerzési segélyt kaphassanak.

Szerényi József államtitkár: Észrevételeket akar tenni Zanelle beszédjére és hivatkozik rá, hogy hivatalos adatokat használ, amelyek a Zanelle adatait megdöntik. Nincs igaza Zanelle-nak pl. mikor azt mondja, hogy bizonyos hajók azért nem jöhetnek Fiuméba, mert nincs rakományuk. Ez nem áll, mert statisztikai adatok bizonyítják, hogy az idegen kikötőket mindig rakományval járkák a hajók, hanem igen sokszor csak fenéksúlyal.

Végül megjegyzi, hogy a kereskedelmi kormány már foglalkozik vele és legközelebb egy nagyszabású hajózási politikát felölelő kész programmal fog a Ház elé lépni. (Helyeslés.)

Drahabecsky Gyula: A horváth képviselők nevében örömmel üdvözlö a törvényjavaslatot, amelytől a szegény magyar-horvát tengerpart lakosságának boldogulását várja. Módosítást ajánl, hogy a ha ok, ha egy évben többször érintik a magyar kikötőt, az jövő évben is beszámíttassék. (Helyeslés.)

Kossuth Ferenc: Elfogadja Drahabecsky módosítását.

Gróf Batthyányi Tivadar Zanelle álláspontját helyesli, de konstatálja, hogy Drahabecsky indítványa nagy közeledés, melyet elfogad. Kelemen Samu indítványának elvét is elfogadja, de kéri, hogy első sorban a magyar-horvát tengerpart hajószáma részesítesse segélyben.

Kossuth hozzájárul e fejtegetésekhez.

Nagy Ferenc utal arra, hogy a segélyezés prioritása a járatsegéllyel lehet fixírozható, de a beszerzési segéllyel nem, mert hiszen ezt előre kapja. A korlátozást ellehet törölni, de akkor el kell törölni egészen a beszerzési segélyt, melyet különben is kidobott pénznek tart.

A Ház a szakaszt Zanelle indítványának mellőzésével és Drahabecsky indítványával elfogadja.

Elnök az ülést 10 percre felfüggeszti.

Szünet után.

A tizedik szakaszánál Lázár Pál a Gibráltáron tul vitorlázó hajóknak külön kedvezést, segítséget kíván.

Ugron Gábor nem fogadja el, Batthyányi Tivadar támogatja a módosítást.

A Ház Lázár módosítását elfogadta.

A huszonhatodik szakaszánál Lázár jelentéktelen módosítást ajánl.

Drahabecsky Gyula püspök előadja, hogy a hajók személyzetének alkalmazásánál a magyarok kedvezményben részesülnek a javaslat szerint. Kéri a horvátokkal való méltányosságot, ők is magyar állampolgárok.

Bozóky Arpád javasolja, hogy magyar kereskedelmi hajókat háboru esetén csak a magyar kereskedelmi miniszter utján lehessen felhasználni.

Gaál András előadó elfogadja a javaslatot, de ne emlegessék egyre magyar állam, magyar miniszter. Természetes csak magyarról lehet szó.

Kossuth: A védelem közös s míg a főállító törvény érvényes, vitatkozni nem lehet. A kereskedelmi hajók, magyar hajók, csak mint ilyenek vehetnek részt a közös védelemben. Ilyen értelemben elfogadja a módosítást. A

veszedelmekor gyűltek a lelkemben, — akkor a legnagyobb fenségű képet tárnám önök elé az emberi szívósságról. Ezek azonban csak epizódok voltak, mert mi egyéb volna részletnél az ha fengvad karmai közé jut az ember, vagy összeomlott bányában várja szabadulását? Ezek mellett az epizódok mellett az élet igazi vonala a kiemelkedő s arról beszélek csak.

Három bajtársra akadtam: három világszedelő, vasizmu és bandita lelkű ember. A véletlen hozott össze velök is, valahol egy johannisburgi csapszékben. Akkoriban az a vidék éppen olyan tolvajtanya volt, mint korábbi években a kaliforniai aranymező. A világ minden tájáról özönlöttek oda kalandorok... a gyémánt rabló bányászai.

Heteken át kóboroltunk mi négyen — két francia honfitársam és egy angol — a lakatlan vagy vad törzsektől lakott hegyvidéken. Nem tudom, honnan vette az angol cimboránk a rögeszmét, hogy a Kriegorg hegyen tul méretetlen gyémánttelep van felfedezetlenül s az

a kincs csak emberi kézre vár. Az angolban azonban megbiztunk mind a hárman és vele tartottunk. Én különösen biztam, mert ezt is a sors számlájára írtam.

Egy éjszaka, amint sűrű dudva között aludtuk álunkat, tompa zajra riadtam fel. Amint fölnyitottam a szemem, egy csoport fekete-bőrűt pillantottam meg, akik lefegyverezték két társamat s a harmadikat éppen szintén kötik. Társaim száját lefoglalták, nehogy kiálthassanak, — aztán elhurcolták őket.

Engem ott hagytak, mert nem vettek észre. S én ott maradtam a félelmetes vidéken: rémülettel a lelkemben. Amikor azonban ismét csöndes lett a táj, visszatért a bátorságom is.

— Ha a végzet, így rendelte, — gondoltam, — akkor hasztalan küzdenék ellene. Bizom tehát vakon a sorsomban.

És ime, uraim, ez volt az a nagy pillanat, amely a sorsomat a kezemben tartotta. Ha, akkor megriadok és gyáván visszafordulok alighanem reám is rossz sors várt volna. De a

végzetben való bizalom azt parancsolta nékem, hogy folytassam az utamat.

Es én tolytattam.

*

Az angol sejtelve nem csalt: a gyémánttelep ott volt, ahol képzelte.

És én rátaláltam...

Ott szereztem a millióimat s amikor bazartertem, hogy hosszú esztendőnk után az élet élvezetét megszereztem magamnak, — azzal a meggyőződéssel gondoltam át küzködésem emlékeit, hogy a végzet juttatott a szerencséhez.

Nem a végzet vak eszköze voltam, hanem az abba helyezett reményből merítettem erőt, amely utóbb diadalra is juttatott.

Higgyék el, Mohamed vagy filozófus volt, mikor hivatott ebbe a rögeszmébe belenevelte. A fanatizmus ad kitartást minden küzdelemben.

Marcel Bretal.

Üzlet áthelyezés és megnyitás!

Tisztelettel hozom nagyrabecsült vevőim és az uri közönség szives tudomására, hogy jó hírnévnek örvendő **szabó üzletemet** angol mintára berendezve az Orsolya-szüzek ujonnan épült **Fő-utcai palotájába** helyeztem át. Üzletem áthelyezésével az uri közönség kényelmére kívánok szolgálni, amennyiben eredeti **angol szabász rendszerem**, jó ízlésem és elismert szaktudásom által az uri közönség részéről oly nagy mérvű támogatásban részesültem, hogy üzletem kibővítése mulhatatlanul szükségessé vált. Amidőn ezt az uri közönség b. tudomására hozom, bátorkodom b. figyelmébe ajánlani, hogy **valódi angol és skót** szövet különlegességekből a legnagyobb raktárt tartok.

A n. é. közönség szives pártfogását továbbra is kérve vagyok, Tisztelettel

Ifj. Erdős Albert uriszabó, Nagyvárad.

ház a többi szakaszt változatlanul, vita nélkül elfogadta.

Holnap a mértékhiteljesítésről, statisztikáról szóló javaslatot tárgyalja a ház.

Ülés vége háromnegyed kettőkor.

Gróh Ferenc beiktatása.

A néhai *Wolafka* Nándor halálával elárvult debreceni r. kath. plébániára kinevezett Gróh Ferenc kispripost beiktatása vasárnap nagy ünnepségek keretében vasárnap, nov. hó 10-én ment végbe a nagy magyar városban.

A nagy jelentőségű ünnepélyen Debrecen város intelligens közönsége, felekezeti különbség nélkül óriási számban vett részt s ünnepelte az új plébánost, akinek működéséhez a legszebb reményeket fűzi.

A beiktatási ünnepélyre Nagyváradról *Fetser* Antal felszentelt püspök, *Grócz* Béla és dr. *Karácsonyi* János kanonok, *Heilingér* József tanítóképezdei igazgató utaztak át Debrecenbe.

A beiktatás.

A beiktatási ünnepélyen képviselve voltak: a város, megye, a katonaság, az összes állami hivatalok, az iskolák, intézetek s Debrecen minden rangu lakossága, oly óriási számban, hogy a tágas Szent-Anna templom nem volt képes befogadni az ünneplő közönséget.

Reggel 9 órakor vette kezdetét a beiktatási ünnepély.

Fetser Antal felszentelt püspök teljes püspöki díszben, *Gróh* Ferenc kispripost s a kanonokok és a segédkező papság egyházi ornatibusban megjelentek a templom szentélyében s az ének- és zenekar hangjai mellett kezdetét vette a beiktatási szertartás.

Fetser Antal f. püspök először elbucszattatta b. e. *Wolafka* Nándor elhunyt kispripostot hivatól. Ezután *Nyáry* Ignác segédlelkészszel felolvastatta az új kispripost kinevezéséről szóló királyi kéziratot s *Gróh* Ferenc kispripost letette a plébánosi esküt.

Az eskü elhangzása után *Fetser* püspök az új pripost plébánost az előírt szertartások szerint ünnepélyesen beiktatta a debreceni plébániái javadalmakba.

Gróh Ferenc a beiktatás után a szószékre lépett s megtartotta első szent beszédét a Szent-Anna templomban, mint a hitközség új pásztora, lelki vezére. A tartalmas, lélekből, szívből fakadt szent beszéd nagy hatást keltett a hallgatóságban. Beszédét megható imával zárta az ünneplés s az énekkel előadásának végeztével *Gróh* Ferenc a főoltárhoz járult, hogy megtartsa első ünnepélyes szentmiséjét Debrecenben.

A szent misénél az új pripost-plébánosnak segédkezők: *Grócz* Béla és *Karácsonyi* János kanonok társai, *Molnár* Kálmán, a debreceni *Therézianum* igazgatója, *Heilingér* József nagyváradai tanítóképezdei igazgató, *Varju* Lajos hittanár, a piarista rend egyik tagja, *Nyáry* Ignác és *Barabás* György káplánok.

A felajánlásnál *Takácsi* Lajos gyulai kántor szólót énekelt.

Ugy a beiktatási ünnepély kezdetén a *Veni Sanctus*, mint a szent mise alatt szebbnél-szebb egyházi darabokat a Szent László énekkel és *Alber* József vezetése alatt a zene- és énekkel adott elő.

A küldöttségek.

A szent mise után a plébánia épületében a küldöttségeket fogadta az ünneplés.

Mivel a kath. papság, hitközség és iskolaszék már előző napon tisztelgett, ez alkalommal a ref. egyházközség küldöttsége tisztelgett először, utánna jöttek a katonaság, az összes felekezetek, köztük az izraelita hitközség, a város, megye, az állami hivatalok, intézetek.

Összesen mintegy 24 küldöttséget fogadott az új főpap s mindenkinek meleg köszönetet mondott az üdvözlésért.

A díszebéd.

Délben az Arany Bika szálloda nagytermében 180 terítékű díszebéd volt, amelyen Debrecen város egyházi, polgári es katonai előkelőségei voltak az ünneplés szívesen látott vendégei.

Az első pohárköszöntőt *Gróh* Ferenc kispripost mondotta királyi őfelségéért dr. *Szmrecsányi* Pál megyéspüspökre.

Szűts Miklós kir. törvényszéki elnök a debreceni kath. hívek nevében üdvözölte az új kispripostot.

Simonffy Imre nyug. polgármester Debrecen város, *Weszprémi* Zoltán főispán pedig Hajdúvármegye nevében köszöntötték fel lelkes szavakban az ünneplőt.

Még számos szép felköszöntő hangzott el s a kedélyes lakoma késő délután ért véget.

A függetlenségi 48-as párt közgyűlése.

— A választmány és nagybizottság megalakítása. —

A nagyváradai függetlenségi és 48-as párt vasárnap délelőtt tartotta a Zöldfa nagytermében közgyűlést, melyen a párt választmányát egészítették ki s megalakították a 300 tagu nagybizottságot.

Dr. *Adorján* Emil hely. pártelnök vezette a közgyűlés tárgyalását s a jegyzői tisztet dr. *Thury* László főjegyző töltötte be.

A közgyűlésen mintegy 100-an vettek részt.

A megnyitás után előterjesztették a kiküldött bizottság által jelölt s a választmány elfogadott névjegyzékét a kibővített választmánynak s a nagybizottságnak.

A kibővítést szükségessé tette az a cél, hogy a párt a jövőben az eddiginél nagyobb tevékenységet fejthessen ki.

A közgyűlés elfogadta a betervezett névsort, amely szerint a párt választmányát, az eddigi választmányi tagokon kívül, a következőkkel bővítik ki:

Barabás Szilveszter, Bencz Gyula, Bereczky Sándor, Cseprega Miklós, Halász Andor, ifj. Joó Ferenc, Király Zsigmond, Kovács András, Kuglis János, Molnár János, Nemes Gyula és Szabó Imre, mint a 48-as népkör választmányi tagjai; továbbá Boronkay Gyula, dr. Fráter Pál, Egry Rezső, Erős Rezső, Garay Géza, Korbély József, Láng József, Nadányi Jenő, Niedermann Antal, Papp János, Plander Sámuel, Sas Ede, Stettner András, Rutter Emil, Szatmáry Király Andor, Tanay Zsigmond, Tolnay Miklós, Jankovits János, dr. Kardeván Károly, Tóth Kálmán, Schmack István, Székely Sándor, Rózsa Ambrus, Tüzkő István, Márton Manó, Besser Hugó, Országh Antal, Novotny S. Alfonz, Tabéry Ármán párttagokat az Olasz városrészből; Atyim Péter, Boros Jenő, Borbély Márton, Boros Péter, Cser József, Dobozy János, Felvinczy József, Fridl Mihály, Görömbey Pál, Nagy János (fésűs), Pintér Mihály, Sinka László, Teleky Sándor, Békési Pál, Kezdődy Gyula, Kutassy Lajos, Gerencsér József, ifj. Mönus Sándor, Stettner István, ifj. Keztyüs János, Iványi István, Sztankovits József, Greiner Dániel párttagok Ujváros városrészből; végül Lénárt József, Kovács Pál, Nánásy Károly, Hendzsel Lajos, Dancse János, Varga András, Weisz József, Wégner Pál, Wallner Ferenc, Papp János, Barátky Gyula és Feliczides Lajos párttagokat Váralja és Csillagváros részeséről.

Dr. *Adorján* Emil h. elnök indítványára 12 pótválasztmányi tagot választott a közgyűlés a következő párttagok személyében: Balogh Kálmán, Bartha László, Horváth István, Kalenda János, Liptay Károly, Márkus Bernát, Nagy Gyula, Pásztor Ede, Simon János, Vajda Géza, Vidosits Gyula és Virányi Győző.

Ezeket kivül elfogadták a nagybizottság névsorát, 300 taggal.

A beválasztottak megbízatása 1907. jan. 1-től kezdődik.

Az ujvárosi kerületben pénztárnokká megválasztották *Tátray* Sándort.

Végül dr. *Halász* Lajos indítványára kimondta a közgyűlés, hogy a párt erőteljesebb szervezkedését a párt anyagi erejének fokozására is irányítják.

UJDONSÁGOK.

Tisztelettel felkérjük vidéki előfizetőinket, hogy úgy hátralékban levő, valamint a jelen negyedre szóló előfizetéseiket mielőbb beküldeni sziveskedjenek, hogy a lap szétküldésében fennakadás ne történjék.

* **Drágasági pótlék a kórházban.** A megyei közkórház segédszemélyzetének drágasági pótlékát még az október havi közgyűlés megszavazta. A közgyűlési határozat jóváhagyás végett fel lett terjesztve a belügyminiszterhez, honnan tegnap érkezett le. A miniszter a közgyűlés határozatát nem hagyta jóvá, mivel az 1905. évi drágaságipótlékot az idén kapta meg a személyzet, de eltekintve ettől, ilyen célokra a költségvetésben nincs felvéve semmiféle összeg és egy más alap megterhelése nem volna előnyös a kórházra. A miniszter mindazáltal nem zárkózik el a segédszemélyzet segélyezéséről és 1906. évre jóvá fogja hagyni a drágasági pótlékot, ha az 1906. évi zárszámadás lényeges megtakarítással fog végződni.

* **Rendkívüli megyei közgyűlés.** Biharvármegye fizetésrendezésének tudomásul vételére szükséges rendkívüli közgyűlés mint értesülünk nem lesz külön összehívva. A fizetésrendezés a 21. évi tartandó közgyűlésnek fogja képezni egyik tárgyát. 21-én lesz ugyanis a közkórház 100. éves fennállásának jubileuma, mely alkalomból rendkívüli közgyűlést fog tartani a megye.

* **Kecskemét a Rákóczi korért. II.** Rákóczi Ferenc és bujdosó társainak hamvainak hazahozatala alkalmából Kecskemét város közgyűlése elhatározta, hogy közadakozásból megfogja iratni II. Rákóczi Ferenc korát egy egyetemleges munkában, melynek népies kiadását az országban szét fogja küldeni. Kecskemét e célra 2000. koronát szavazott meg és minden törvényhatósághoz átiratot intézett, hogy a mozgalmukban anyagilag támogassák. A mű a Rákóczi kor legapróbb részleteiben is kíván foglalkozni és minden adatot fel fog használni, hogy a mű igazi hű képe lehessen a nagy kornak és azok hőseinek.

* **A margita-tasnádi út.** A margitai főszolgabíró tegnap előterjesztést tett a megyéhez a margita-tasnádi út ügyében. A nevezett út ugyanis eddig vicinális volt és meg lehetős rossz karban állott, pedig a forgalom a vidéki forgalomhoz képest első szinten áll. A főszolgabíró kéri a törvényhatóságot, hogy a feleti út biharmegyei részét vegyék fel a törvényhatósági közutak hálózatába.

* **Szemere Bertalan szobrának leleplezése.** Miskolc város hazafias közönsége vasárnap szoborral áldozott nagynevű fia emlékének, Magyarország első alkotmányos felelős miniszteriuma belügyminiszterének, a későbbi 49. es miniszterium elnökének, Szemere Bertalannak. Az ünnepély amelynek keretében vasárnap a szobrot leleplezték, országos jellegű volt, részt vett abból a mostani alkotmányos, felelős nem-

zeti kormány és az országgyűlés mindkét háza, valamint Budapest székesfőváros és több törvényhatóság. Köztük Nagy-Várad városi.

* **Olcsó zarándoklat.** Loretó, Róma, Pádua és Velencébe. Indulás Budapesti keleti pályaudvarból decz. 4-én esti 8 órakor. Fiuméig minden állomáson lehet csatlakozni előleges bejelentés után. A csak Loretóba zarándoklók utiköltsége 36 korona és dec. 13-án reggel érnek vissza. A Loretó és Rómába zarándoklók-é 65 korona és 20-án reggel érnek vissza. A Loretó, Róma, Pádua és Velencébe zarándoklók-é 80 korona és 24-én reggel érnek vissza. Fiume—Tersatóban, hol a szt. ház 3 évig állt egy napi, Loretóban, hol a názáreti szt. ház 600 év óta áll három Rómában az örök városban hat, Campoca valóban a fájdalmas. Szűz kegyhelyén egy Bolognában (szt. Katalin sirja) egy Páduban (szt. Antal sirja), két Velencében (szt. Gellért sirja) egy napi tartózkodás. Jelentkezni kéretik Gavaldik Béla György úrnál Vác, Padnővelde-u. 5, hova december 1-ig az utiköltség is beküldendő postai utalványon, hogy a rendezőség a kedvezményes körutazási jegyeket a Rómába zarándoklók idejében megszerezhesse. A csak Loretóba zarándoklók a pénzt magukkal hozzák. Bővebb felvilágosítással készséggel szolgál a zarándoklat technikai vezetője Kovács György.

* **Az eperjesi vértanúk.** Eperjesen emléktáblával akarják megörökíteni azoknak a vértanúknak az emlékét, aeket Carafa 1687-ben kivégeztetett. Az emléktábla költségét közadakozás útján szándékoznak összehozni s e célból gyűjtőleveket bocsátottak ki. Az adakozásra a törvényhatóságokat is felkérlik; ezért fordultak kérelemmel és gyűjtőívekkel Nagyvárad városához is.

* **Eletveszedelem a színházban.** A »Nagyvárad« vasárnapi számában a Szigligeti-színház csillárjára vonatkozó riasztó közleményre a városi mérnökhivatal a tegnapi napon a következőket közölte a rendőrséggel: A szóban forgó csillár felerősítése teljes mértékben megfelelő, sőt a rendes felfüggesztő sodrony-kötelen kívül még a legmesszebb menő biztonság szempontjából egy külön lánczal is fel van erősítve. A vasszerkezet, amelyen a csillár függ, teljes mértékben szilárd, de formációk illetve behajlások teljesen kizártak.

* **A tábori főpap titokzatos halála.** Fővárosi tédósítónk jelenti: Szeghény József kassai tábori püspököt ma hajnalban 4 órakor Újpest és Budapest között a vasúti sínpar mellett halva találták. Bordái össze voltak törve, belső szervei erősen össze zúzva. Halálát közvetlenül belső elvérzés okozta. Az eset egyike a legtitkosabbaknak és sűrű homály fedi. Legvalószínűbb, hogy a főpap gyilkosság áldozata lett. Szeghény tegnap 9 órakor nővérenek, akinél Budapesten lakott, azt mondta, hogy elmegy a nyugati pályaudvarra érkező öcscsé elé. Nővére marasztalta a beteges, rokkant lábú főpapot, de hogy nem maradt, Mici leányát adta mellé kísérőül. A nyugati pályaudvaron találkozott Kárász dr. ügyvéddel, akivel elbeszélgetett. Majd hogy a vonat berobogott, öcscsét fogadni sietett. Megölelte és kifejezte nagy örömét, hogy viszontláthatja. Egyszerre avval a kijelentéssel: »Eszembe jutott valami, el kell mennem,« indulni akart, de Kárász visszatartotta. A főpap azonban nem tartóztatta magát, hanem sietve eltávozott. Azóta eltűnt. A család szerint, ahol lakott, a főpapnál, mikor mostoha öcscsét fogadni ment, több 100 korona volt. A rendőrség átkutatta a halott ruháit, de pénzt nem talált nála. Szeghény József 1878-ban lett tábori lelkész. 1899-ben nevezték ki tábori főpappá Kassára. Másfél hónappal ezelőtt nyu-

galomba vonult, s azóta a fővárosban élt a nővérénél. Szeghény idegbajos volt, de életuntságról sohasem panaszkodott, sőt legalább az őt meglátogató Várady Géza tábori főpapnak túlaradó örömmel dicsekedett arról a csendes életről, melyet folytatni akar visszavonultságában. Öngyilkosságról tehát szó sem lehet. A meggyilkolt főpap különben a győri egyházmegye papja volt és még mindössze 54 éves volt. A meggyilkolt főpap egy rendkívül nagyképzetségű, finom modoru, szerény pap volt, aki mindenütt, ahol megfordult, megszerezte embertársai szeretetét.

* **Vizsgálat a kórházban.** Szeghényi Jenő, Hejyessy Márton, Markovits Pál, Zigre Miklós és Balogh Elemér megyei bizottsági tagokból megalakított felülvizsgáló bizottság e hó 8-án tartotta meg vizsgálatát a megyei kórházban. A vizsgálat a legkisebb részletekre kiterjedt. Irodák, betegszobák, betegkezelések, konyhák, mind a felülvizsgálat tárgyát képezték. A bizottság mindent a legnagyobb rendben tanált, melyről tegnap terjesztette be jelentését az alispánhoz.

* **Temetés.** Néhai id. Bócz, Cyula m. kir. adóoszt. temetése tegnap, hétfőn délelőtt nagy részvét s előkelő közönség jelenlétében ment végbe. A temetésen a pénzügyigazgatóság, vármegye tisztikarán kívül a kir. tábla, az ügyvédi kar több tagja volt jelen. A gyászszertartást dr. Vucskics Gyula esperes-plébános végezte segédlettel. A kóporsót a gyászoló család s az ösmerősök, tisztviselők szebbnél szebb koszorú borították. Az elhunytat az olasz-i temetőben helyezték örök nyugalomra.

* **A községi jegyzők nyugdíj szabálya.** A jegyzői nyugdíj revízióját legutóbb küldték fel a miniszterhez. A módosított szabályrendeletet Ambrózy Márton nyugalmazott jegyző megfellebbezte. A belügyminiszter azonban elutasította a fellebbezést és a módosított szabályrendelettel jóvá hagyva tegnap megküldte Biharvármegye alispánjának. Az új szabályrendeletet a csütörtöki hivatalos lap fogja közölni egész terjedelmében.

* **Egy képviselő halála.** Máramaros-szigetről jelentik: Várady Gábor volt orsz. képviselő, a képviselőház egykori alelnöke, 48-as honvéd ottan meghalt.

* **A bárándi építkezési szabályrendelet.** Báránd község igyekszik a haladás színvonalán fejlődni, azért építkezési szabályrendeletet készített. A szabályrendelet az utcák, járdák, szóval a község szépészeti ügyeit van hivatva megvédeni. A szabályrendeletet tegnap terjesztették be az alispánhoz jóváhagyás ki-
eszközése vég t.

* **1848—49. évi honvédek.** A honvéd egylet tegnap kérelemmel járult az alispán elé. Arra kéri az alispánt, hogy a vármegye területén élő 48—49 es honvédek neveit írják össze, hogy nyilvántartásba lehessen őket venni, és hogy az egylet segélyben részesíthesse őket. A honvéd-egylet az elhalt honvédek esetleg élő özvegyeit is kéri összeírtni, mivel azokat is segélyezni kívánja.

* **A hadmentességi díj fizetése.** Nagyvárad város összes hadmentességi díj fizetői, kiknek évi előírása a 34 korouát haladja meg, az 1883 évi XLIV. t. c. 55-§-a értelmében ezennel felszólítatnak, hogy hadmentességi díj tartozásukat valamint az ez után esedékes késedelmi kamat s egyéb költségeket, melyek már folyó évi október hó 15-én befizetendő lettek volna, különbeni megzálogolás terhe mellett okvetlenül befizessék. Nagy-Várad 1906 évi november hó. *Városi adóhivatal.*

* **A magyar cég feliratért.** Nyitra-vármegye hazafias határozatot hozott legutóbbi

közgyűlésén. Ott ugyanis annyira elhatármosodott a nemzetiségi gyűlölet, hogy a magyar kereskedők nem képesek megélni. Ebben annyira mennek, hogy a magyar feliratu cégeket valóságos guny és megvetés tárgyává teszik. A vármegye közönsége ettől indítatva határozatilag kimondta, hogy feliratot intéz az ország-házhoz, miszerint minden kereskedő köteleztesék magyar feliratu cég jelzést használni. A határozatot minden törvényhatóságnak megküldték hasonló felirat elkészítése végett.

* **Csavargó báró.** A belügyminiszter körrendeletet bocsátott ki minden vármegye és város törvényhatóságához egy báró szélhámosságának megszüntetésére. Báró Fechtig Armánd aradi illetőségű egyén, aki az ország minden helységét végig járja és pillanatnyi segélyt kér a nála lévő illetőségi bizonyítvány alapján. A pillanatnyi segélyt természetesen Arad városának kell megfizetnie. Most a belügyminiszter felhívott minden törvényhatóságot, hogy a szélhámós bárónak ne nyujtsanak segélyt.

* **Kimnach László halála.** Kimnach László festőművész, aki 30 év óta szolgálta a művészetet, tegnap temették el. Temetése nem a Mücsarnokból történt, ami megbotráncozást keltett. Kimnachnak több nagy sikere volt, az állam is vásárolt tőle több képet, a király is két festményét a budai kir. várak részére. Most is négy képét küldte be kiállításra, de a jury visszautasította minden indokolás nélkül. Mikor a levelet megkapta, éktelen haragra gyuladt és elakart rohanni, hogy elégtételt vegyen magának. De csak az ajtóig ért, ott hirtelen szivgörcsöt kapott, összerogyott és meghalt. Halála művészkörökben sok méltatlankodásra adott okot a jury ellen.

* **Ártézi kut Kécen.** Kéc község képviselő testülete legutóbbi ülésén elhatározta, hogy a községben ártézi kutat fog furatni. A község azonban oly szegény, hogy a kutfurás költségeit nem képes egészben viselni. Ártézi kérelemmel járult a földművelésügyi miniszterhez, hogy a költségek felét a miniszter tárcája terhére vegye át, másik felét pedig a község fogja fizetni. A kérelemet tegnap terjesztette be a margitai főszolgabíró véleménye kapcsán, melyben a kérelem teljesítését méltányosnak találja.

* **Patentkálya a papnevelő intézetben.** A szeptember hóban Nagyváradon tartott gazdasági kiállításnak tagadhatatlanul nagy sikere, sok tanulsága s még több gyakorlati haszna volt és van. Még mindnyájunknak élénk emlékezetében van a gazdasági egyesület pavillonjában látott fess katona, ki készségesen adott, minden érdeklődőnek felvilágosítást praktikus találmányáról. A mai község és ta drágaság idején sokat jelentő dolog egy olyan találmány, amelylyel tüzelő anyagot lehet megtakarítani s mégis elegendő meleget előállítani. A találmánynak szép elterjedést lehetett ígérni. S Parche százados találmányát alkalmazta legközelebb a nagyvárad papnevelő intézet. A mai kor haladását figyelemmel kísérő előjáróság most kipróbálja a két fémszekrényből álló készüléket, mely a kályha két oldalára alkalmazva hivatva van a fejlődő meleget visszatartani a korai szabadba jutástól s mielőbb elterjeszteni a fűtendő helyiségben.

* **Gazdátlan ló.** Folyó hó 10-én éjjel a város területén egy j-gytelen sötét pej kanca ló találatot bitangóságban. Igazolt tulajdonosa, ha 8 nap alatt a rendőrkapitányi hivatal földszint 7 számú szobájában nem jelentkezik, a ló nyilvános árverésen el fog adatni.

* **Szilágysági alma**, kilója 15 krtól kezdve, kapható Vizvezeték-utca 19. sz.

* **Apró hírek.** *Hirtelen halál.* Mezőtelegdről írja tudósítónk, hogy ott tegnapelőtt délután Fekete György 56 éves munkás hirtelen meghalt. A megtartott orvosi vizsgálat megállapította, hogy Feketét szívszélhűdés érte. — *Öngyilkosság.* Venterről írja tudósítónk, hogy ott tegnap délelőtt Krizse János 46 éves munkásember felakasztotta magát. Öngyilkosságának oka életuntság volt. — *Megfulladt a sárgarépától.* Sarkad községben most ásták ki a sárgarépát. A répaszüret egy Atyös Margit nevű 8 éves leányra végzetessé vált. A kis leány a nyers répát ugyanis nagyon mohón ette és egy kis darab terkára szaladt, melytől néhány perc múlva iszonyu kinok között meghalt. — *Utonálló suhancok.* Pecsészőlősn tegnap este eddig ismeretlen tettesek egy Paizs Péter nevű 18—20 éves legényt az utcán megtámadták és botokkal addig verték, mig nem aléltan rogyott a földre. A súlyosan sérült Paizst beszállították az izraelita kórházba az ismeretlen támadók után pedig megindították a nyomozási eljárást.

* **Bankó sorsjegye Bankó!** Az ország minden részében el van ismervé ezen mottó, a mely a kimutatott fényes eredmény által bebizonyosodott. Az utóbbi hat hónapban belül a 600.000 koronás nagy jutalom díjon kívül a nagy főnyereményt 200.000 koronát, kétszer a 60.000, az 50.000 és 40.000 koronát, összesen tehát egy millió koronát fizetett ki fenti bankház a szerencsés vevőknek. Ezen fényes eredményt más főelárusító kimutatni nem képes. Jogosult tehát azoknak eljárása, kik sorsjegyeiket a legközelebbi I. osztályu húzásra, XIX-ik sorsjáték, **Bankó Bankházánál.** (Budapest, VI., Andrássy-ut 60.) beszerzik.

x **A SZENT-LÁSZLÓ nyomdában legújabb divatu és legesinosabb névjegyek, valamint a legszebb báli és esküvői meghívók, ugyszintén mindenféle nyomtatványok jutányos árban készíttetnek a legszebb kivitelben.**

x **Német órákat** ad a nyelvet teljesen bíró jogász. Bővebbet a kiadóhivatalban.

Dénes Béla

china-ezüst gyári rak-tára Nagyvárad, Bémer-tér.

Iparművészeti ujdonságok, bronz és china-ezüst disztárgyak, használati cikkek. Evőeszközök a legtartósabb ezüstözéssel. *Vendég-lő, kávéház és szállodai berendezések.* Cirus ezüstfém tisztító.

x **A n. érd. közönségnek** szives tudomására hozzuk, hogy a Grósz Emánuel utóda-féle cipő üzletet megvettük és addig, a mig ezt saját izlésünkre berendezzük az összes raktáron levő *női, férfi és gyermek cipőket* mélyen leszállított árakban árusítjuk el. Kérve szives próba bevásárlásaikkal szerencséseltetni, *Lebovits Miksa és Tsa* cipész. Fő-utca, Bazár épület. Telefon 571. Műhely régi helyiség. Színházzal szemben.

SZÍNHÁZ.

A hét műsora.

Kedd: Az asszony.
Csütörtök d. u. Rákóczi visszatér. Rákóczi fia. Este Vig özvegy.
Péntek: Gerolsteini nagyhercegnő.

Szombat: Gerolsteini nagyhercegnő.
Vasárnap: Bob herceg.

Deputáció a színházban. Tegnap délelőtt sajtóságos deputáció kereste föl Somogyi Károly szinigazgatót. A nagyváradai iskolák tanítóiból állott ez a küldöttség, a mely arra kérte a szinigazgatót, hogy az ifjussági előadásokat ezentul ne szerda délutánra, hanem csütörtök délutánra tűzzék ki. Az iskolákban ugyanis csütörtök délután van szünet és ilyenkor látogatják csak az iskolák növendékei az ifjussági előadásokat. A szerdai ifjussági előadás holnap délután 3 órakor lesz színházban, színre kerül Krüger Aladár és Beleznay Antal alkalmi melodráma: Rákóczi fia és Rákóczi Viktor diadalmas színjátéka: Rákóczi visszatér.

Rákóczi visszatér. Csütörtökön az ifjusság számára mutatja be a színház dr Krüger Aladár és Beleznay Antal melodrámaját. A nagyhatásu alkotás eddig ötször került színre, mindannyiszor telt ház előtt s a Rákóczi emlékünnepeiy esti diszelőadásának alkalmi műsorából ismert állandó érdekű műnek fogadta el a közönség. Utána a Rákóczi est musorából még Rákóczi alkalmi szindarabja, Rákóczi fia kerül színre. Az ifjussági előadás fél helyárák mellett fog megtartatni.

TÁVIRATOK.

Nagy botrány a horvát tartománygyűlésen.

Zágrárból táviratozzák: Ma délelőtt 10 órakor nyílt meg a horvát tartománygyűlés új ülésszaka. A hangulat feszült és várakozásteljes volt, mert a Starcevic-pártiak nagy botrányra készülődtek Medakovics elnöknek egy interju során tett nyilatkozatai miatt, amelyért elégtételt kértek s azt az elnök nem volt hajlandó megadni. Kijelentette ugyanis, hogy a kifogásolt nyilatkozatot miut magánember s nem elnöki minőségben tette.

Már a reggeli órákban nagy tömeg lepte el a tartománygyűlés épülete előtt való terepet. Két tábor állt szemközt. Az egyik oldalon a Starcevicsektől odacsődített parasztság, szemben pedig a munkások, kiket a haladópartiak gyűjtöttek oda, hogy ellensúlyozzák amazok esetleges tüntetését.

Mindjárt az ülés elején Pavelics képviselő hevesen megtámadta Medakovics elnököt, azt mondva, hogy az ő személye nem alkalmas a tárgyalások pártatlan vezetésére.

Ugyanekkor a Starcevic párti diákok, kik nagy számban helyezkedtek el a karzatokon, nagy nagy zajt kezdtek csapni. Hol füttyültek, hol meg tapsoltak. Ezt a lármát azonban tülharsogta a képviselők tüntetése, fenn a teremben. — A haladó-párt tagjai ugyanis percekig éljeneztek Supilit, a magyarbarát horvát képviselőt. Supilo felállt és megköszönte az ovációt, amely erre még erősebben megújult. Ez a tüntetés olyan hatalmas volt, hogy Pavelics azután sem folytathatta a beszédet. Többször tett erre kísérletet, de hiába. Végre is Medakovics elnök tizenegy órakor felfüggesztette az ülést.

Szociáldemokraták tiltakozása.

Berlin nov. 12. A holnap megnyíló birodalmi gyűlés előjátékául a szociáldemokrata párt Berlin összes város részeiben tiltakozó gyűléseket rendez a hus uzsora és eleség megdrágulása ellen.

Monarchiánk és Olaszország.

Róma, nov. 12. A kormányhoz közelálló forrásból jelentik: Nagyon sajnálatos, hogy néhány osztrák ujság az alatt az ürügy alatt, hogy Ausztriának használ, minden lehetőt elkövet, hogy az osz és magyar-osztrák hadügyi kormányának jószándékát meghiusítsa, folytonosan oly eseményekre célozva, melyeket már rég elfelejt ttek. A két monarchia jó viszonya két dologtól függ.

Olaszország elvárja, hogy a bécsi külügyi hivatal a szlávoknak az olaszok arányában tanúsított gyűlöletes érzelmeinél figyelemmel lesz az olasz nép érzelmeire és elvárja, hogy az albániai magyar-osztrák az olasz alattvalók ellen.

EGYESÜLETEK.

Ipariskolai önképző egyesület Nagyváradon. Az ipariskola vezetője Szüts Izso gondoskodott a tanulók nemes szórakoztatásáról, szaktani és erkölcsépüléséről, megalakítván az ipariskolai ifjussági önképző egyesületet, amelynek célja az ifjúságot hazafias és vallásos életre nevelni, mértékletes életre, illem és tisztességre szoktatni és hasznos ismereteket nyújtani.

E végből minden vasárnap délután előadásokat rendez a tanár vezetőkkel bíró egyesület, melyen »Uránia« előadások, vallás-erkölcsi tanítók, szavaltatok, érvek és fonográf számok szórakoztatják és nemesítik a tanulókat.

A vallás erkölcsi előadásokra a hittanárok vállalkoztak, az »Uránia« előadásokat az intézet saját villanyfényre berendezett vetítógépével Mikussay József az egyesület tanár elnöke tartja meg. Tegnap (vasárnap) tartatott a második »Uránia« előadás, melynek tárgya az *ősz ember élete* volt; a képekhez Mikussay József tartott vonzó és értelmes előadást. Mint halljuk, külön előadást, mérsékelt belépdi-dij mellett a művelt közönség számára is szándékozik rendezni az egyesület vezetősége az egyesület pénztára javára.

Végül az egyesület dalkörének a vezetője Biczó János; tagjai pedig azok az iparos tanulók, akiknek viselete ellen kifogás nem merül fel.

Már eddig mintegy 200-an iratkoztak be tagokul, de az érdeklődés oly nagy, hogy naponta számtalanok kérik felvételüket.

TANÜGY.

A nagyszalontai főgimnázium. Az eddigi 4-ik osztályu gimnáziumot Nagyszalontán 8-ik osztályu főgimnáziummá fogják fejleszteni. A gimnáziumot idővel államosítani fogják, azért az új tanintézet hova leendő építéséhez miniszteri beavatkozás, illetőleg jóváhagyás volt szükséges. A község képviselőtestülete legutóbb terjesztette fel a gimnázium helyrajzát a vallás és közoktatásügyi miniszterhez, honnan tegnap érkezett le az alispánhoz. A miniszter a felterjesztést, mely az új gimnázium részére az ottani Vasut-utcán jelöl ki helyet, jóváhagyta. A jóváhagyás után most már a tavasszal hozzá fognak az építéshez.

A tenkei református leány iskola. Tenkén a református leány iskola oly rozzant állapotban van, hogy a tanulók élete nincs biztonságban. E miatt a képviselőtestület elhatározta, hogy az iskolát lebontatja, helyette újat fog építtetni és az építkezés céljaira 2500 kor. segélyt ajándékoz. A képviselőtestület az ajánlékozását a megye jóváhagyás előtt véleményezés végett a tanfelügyelőnek adta ki. A tanfelügyelő most tette meg véleményét, melyben a 2500 korona ajándékozását jóváhagyhatónak találja.

Ismétlő iskola Felső-Ábrányban. Biharvármegye törvényhatósága rendeletet adott ki, melyben kötelezte Felső-Ábrány községét egy ismétlő iskola felállítására. A képviselőtestület e határozat ellen tegnap beadványt intézett a megyéhez, hogy e határozatát változtassa meg, mivel az iskola felállítása nagy kiadással járul és a község szegény. Az iskola felállítása különben nem igen szükséges Felső-Ábrányban, mert ott igen kevés olyan tanuló van, aki kötelezhető volna az ismétlő iskolába járásra.

KÖZGAZDASÁG.

A gazdasági egyesület gyűlése.

A biharmegyei gazdasági egyesület igazgató választmánya folyó hó 12-én délután 3 órakor Markovits Antal elnökle alatt gyűlést tartott, melyen jelen voltak még Telegdy József és Des Echerolles. Krusper Sándor egyl. alelnökök Erős Rezső, Jancsó Lajos, Kaczvinszky Andor, Pekanovits Imre, Schwartz Ferenc, Zathureczky István, dr. Márkus László, e. pénztárnok, Weingärtner Andor e. titkár Markovits Antal a megjelent tagokat üdvözölvén a gyűlést megnyitotta s felhívta a titkárt a tárgyak előterjesztésére.

Földmivelségi miniszter az 1904. évi XII. t.-c. módosítását szükségesnek találván az egyesület véleményét erre nézve kikérte. Választmány a nevezett törvény tanulmányozására Telegdy József, Erős Rezső, Zathureczky István annak felemlítésével kérte fel, hogy a módosításra vonatkozó javaslatukat az egyesületi ügyésznek meghallgatásával 1907. január hó közepéig terjesszék a választmány elé.

Biharmegye főispánja megküldötte a főszolgabírákhoz a szövetségi ügyben intézett megkeresését. Igazgató választmány örömmel vette a Főispán urnak a szövetségi ügyek iránti érdeklődését, s a midőn ezért a választmány köszönetet mond, tudomására hozza a főispán urnak, hogy az egyesület kebelében alakult szervezeteket szervező és ellenőrző bizottság, mint az országos központi hitelszövetkezet biharmegyei képviselősege már több évi tevékenységet fejt ki a hitelszövetkezetek szervezése körül s ez után is állandóan felkarolja ezen ügyet.

Földmivelségi miniszter a gazdasági munkások helyzetének javítása céljából szükségét látná, hogy a gazdasági munkások részére téli kereset biztosítsák. E végből megkereste úgy a vármegye hatóságát, mint a gazdasági egyesületet, hogy e tárgyban javaslatot tegyenek.

Biharmegye alispánja az összes főszolgabírókat felhívta, hogy jelöljék meg azon módokat, melyek a kívánt célt szolgálják.

A főszolgabírók javaslatai az egyesülethez átlettek t. e. melylyel a mai gyűlés foglalkozván, a gazdasági szakosztály javaslata alapján elhatározta, hogy amennyiben majd minden járás egyik-másik községe a kosár és fű-vessző fonás honosítását jelölik meg, felfogják hívni ezen községeket, hogy ott, ahol nincs, alakítsanak fű-vessző helyeket, mert anélkül az az irányu oktatás célhoz nem vezet. Nagyobb akciót indít az iránt, hogy a hegyvidéken a dió és szilva nagyban termeltesék. A fadaragó iparnak a hegyi vidéken való meghonosítása iránt szintén sürgős előterjesztéssel él.

A vármegyében meghonosult háziipar előkészítésére Pekanovits Imre, Schwartz Ferenc, Kaczvinszky Andor, Posfay Sándor, Weingärtner Andor titkárból álló küldöttséget kiküldi s felkéri a vármegye hatóságát, hogy szintén küldjön ki a kebeléből egy pár tagot, s így közösen dolgozzanak ki sürgősen egy tervezetet a házi iparok szervezése tárgyában.

Végül e tárggyal kapcsolatosan elhatározta, hogy évenként a háziiparok értékesítése tárgyában az egyesület helyiségében háziipari kiállítást és vásárt rendez.

Elhatározta a választmány ezzel kapcsolatosan, hogy a bihari havasokon egy havasi

mintagazdaság felállítása iránt a földmivelségi miniszter urat felkéri.

Igazgatóválasztmány Bihar és Köröstarján községek vásárendélyezési kérésüket — miután azokra szükség nem forogván fenn, — nem támogatja. Csökmő heti vásárának áthelyezése iránt kérvényét pártolja. Igazgatóválasztmány a M. Sz. O. Egyesületének felhívására a boritaladó leszállítása iránt felirattal él.

A nyugat magyarországi földmivelők egyesületének megkeresésére fel ir, hogy azok számadásainak felülvizsgálása céljából a kir. törvényszék köréből a földmivelségi miniszterium hatáskörébe helyeztessenek át.

A titkár bejelenti, hogy a tél folyamán a vármegyében Vértesen, B.-Ujfaluban, Beznye, Biharudvariban Posfay Sándor gazd. szaktanár, Bajj és Szerep községekben Weingärtner Andor titkár és a Sebeskőrösmenti községekben Pekanovits Imre társulati igazgató vezetése mellett lesznek háziipar tanfolyamok rendezve a földmivelségi miniszter vezetése mellett. Egyesületi titkár betérjesztette a tél folyamán tartandó gazdasági szakelőadások tervezetét, melyet a választmány szintén tudomásul vett.

Hutér Béla az alföldi separator részvénytársaság tejjgazdasági előadója e hó folyamán a sárréti községekben a tejszövetkezetek szervezéséről előadást óhajtott tartani, a választmány készséggel támogatja ezen ténykedésében.

A gazdasági egyesületek országos szövetségének december hóban tartandó gyűlésére a választmány az egyesület képviselőit felkéri Telegdy József, Des Echerolles Krusper Sándor, Erős Rezső, Schwartz Ferencet és a titkárt.

Több község teny szarvasmarha beszerzése iránt megkereste az egyesületet, a választmány az illető községek kérését teljesíteni határozta.

Erős Rezső a gazdasági szakosztály elnöke előadja, hogy Kassán a Rákóczi ünnepélyek alkalmával mozgalom indult meg a 3-ik egyetemnek Kassán való elhelyezése iránt, mely ügynek az előmozdítására Kassán Takács Menyhért jászói prépost elnökle alatt egy bizottság alakult s amennyiben az egyesület 1904. évben mozgalmat indított az iránt, hogy valamelyik egyetemen gazdasági fakultás állítsák fel, indítványozza, hogy a választmány kérje fel a prépost urat, hogy hasson oda, miszerint azon esetben, ha Kassán az egyetem felállítása elhatározatnék, hogy a kassai gazdasági akadémia bevonásával az egyetemnek a gazdasági fakultás létesítsék. A választmány ilyen értelemben határozott.

Még több apróbb ügy elintézése után Telegdy József, ki miután Markovits Antal elnöknek halaszthatatlan teendői miatt a gyűlésről el kellett távoznia az elnöki tisztet időközben átvette, a gyűlést berekesztette.

Értéktőzsde.

Budapest, november 11.

Osztrák hitelrészvény	— — —	678	—
Magyar hitelrészvény	— — —	796	—
Leszámitelő bank	— — —	506	—
Rimamurányi	— — —	525	—
Osztrák-m. állam vasútirészvény	— — —	670	—
Közuti vasut	— — —	594	—
Városi villamosvasut	— — —	327	50

A gabonatőzsde határideje.

Budapest, november 11.

Buza április	— — —	14 80	—	14 10
Rozs április	— — —	13 02	—	13 40
Tengeri ápt. 1907	— — —	10 14	—	10 10
Repcze aug.-ra	— — —	24 80	—	25 00
Zab ápr.-ra	— — —	15 00	—	92 78

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktőzsde 1906 nov. 11-én.	
Magyar aranyjárdék 4%	— — — 112.70
Magyar koronajárdék 4%	— — — 94.25

Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény	87.75
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	— 94.85
Magyar gyermekny sorsjegy-kölesőn	— 56.—
Magyar keleti vasuti államkötvény 4%	— 2.08
Tisza z.a. és szegedi sorsjegy-kölesőn	— 152.50
Osztrák járadék aranyban	— — — 985.15
1860. oszt. államsorsjegyek	— — — 100.
Osztrák-magyar bankrészvény	— — — 17.75
Magyar hitelbank részvény	— — — 813.50
Osztrák hitelbank intézeti részvény	— 672.25
Osztrák-magyar államvasuti részvény	— 674.50
Német birodalmi márka	— — — 19.08
London vista	— — — 117.75
Páris vista	— — — 240.10
20 márkás arany	— — — 95.35
20 frankos frankos (Napolendor)	— — 35.46
Osztrák járadék papirban	— — — 246.687
Osztrák járadék ezüstben	— — — 99.52
Osztrák korona járadék	— — — 116.50

A szerkesztőért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Árverési hirdetmény.

A város villamosművének kiépítése folytán a színház világítására szolgált külön telepnek eladása elhatároztatván, a város tanácsától nyert megbízásom alapján felhívom mindazokat, kik az említett gép telepet megvenni óhajtlák, miszerint arra vonatkozó ajánlatukat 1906 évi november hó 19-ik napjának d. e. 10 óráig — amikor is a beadott ajánlatok felbontatni fognak — bánatpénzzel ellátva alulírott kezéhez nyújtják be.

Bánatpénz 1120 kor, mely készpénzben, vagy óvadékképes értékpapirokban teendő le.

Az eladásra szánt ingó géprezsek beszerzési ára 34117 kor. tett ki s két teljesen azonos 3 fázisu váltó áram generátorból s ezekkel szihajtással kapcsolt két teljesen azonos vertikális Compound Condensációs gőzgépből áll a hozzá tartozó kapcsoló táblával és gépházi vezetékek rendszerrel.

Egy egy gép csoport egyideűleg körülbelül 900 drb. 16 gyertyás izzó lámpa üzemben tartására alkalmas, a dinamók 3000 volt feszültség mellett 8 ámpér. áram erősséget adna, a gőzgépek 64 indikált lóerejűek. Az egész berendezés csak 3 szini évadon át volt használatba s teljesen kifogástalan jókarban van.

A gépek leszerelésének és elszállításának költségei vevőt terhelik.

Az egész berendezés a város vízmű telepén megtekinthető s hívánatra a városi mérnöki hivatal bővebb felvilágosítással is szolgál.

A vételár 7 gépek elszállítása előtt egészben lefizetendő. Az elszállítás ideje ajánlattevő ajánlatában megjelölni köteles, valamint a fizetés feltételeit is az esetre, ha a most kitett feltételtől bármitekintetben eltérni kívánna.

Ajánlattevőt tett ajánlata azonnal, ellenben Nagyvárad városát csakis az árverés eredménye felett hozandó tanácsi határozat jogerőre emelkedésével kötelezi.

A város tanácsa a tett ajánlatok telett szabadon határoz, jogában áll tehát bármelyik ajánlattevő ajánlatát elfogadni, vagy az ajánlati tárgyalás eredményét mellőzve a fenti felszereléseket másnak is eladni, vagy pedig azokat megtartani, esetleg újabb versenytárgyalás útján értékesíteni.

Nagyvárad, 1906. november hó 12-én.

Komlossy József,
gazdaságügyi tanácsnok, mint
árverési küldöttségi elnök.

Eladó ház.

Olasziban a Lukács György-utca sarkán levő 1-ső számú, három utcára néző sarok ház, hol ma szálloda és vendéglő van, tehermentesen szabad kézből eladó. Bővebbet Kiadóhivatalban.

Réti Takarékpénztár

RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
Nagy-Váradon.

Lebonyolít mindenféle bankügyletet, u. m. váltókölcst nyújt, jelzálogkölcst ad kamatokra betétet elfogad: könyvre, 5- % mellett és folyószámlára, valamint folyószámlakölcst nyújt.

Konvertál kölcst elnyös kamatb mellett, előleget nyújt érték-papírokra, kézi zálogokra stb.

Az intézet helyisége Szaniszló-u. 61. sz. alatt Uri és Szaniszló-u. sarkán Grósz Sándor házában van.

Van szerencsém a t. gazdaközönséget értesíteni, hogy Zöldfa-utca 41. szám alatt 39 év óta fenálló üzlethelyiségemet f. é. november hó 1-én

Kossuth-utca 5. szám alá

(volt rendőrségi épületbe helyeztem át.

Amidőm ezt b. tudomásukra hozom, egyszermind kérem, miszerint b. megbizásaikkal az új üzlethelyiségembe is megtisztelni méltóztassanak

Kiváló tisztelettel

Helpy József,
szak és ponyvakölcst inezetet

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Értesíti a n. érd. izzólámpa körtéket tart raktáron 3. legfeljebb 3-4 watt fogyasztással gyertyánként, melyek legolcsóbb áron kaphatók. A sima izzólámpa ára darabonként 72 fillér, homályos (matt), színes fénytépész-lámpák és mindennemű izzólámpa különlegességek ugyancsak kartell áron kerülnek eladásra. Ugyancsak kaphatók nernst-lámpák és osmium-lámpák gyertyánként 1-5 watt fogyasztással.

Csillárok, és villamosmotorok eredeti gyári árak mellett

kaphatók. A villamos mű igazgatósága olváltja

villamosvilágítási

berendezések felszerelését, bővítését, átalakítását, javítását, izzólámpák kezelését, hozzávaló anyagok szállítását, berakás át és minden e szakmába vágó munkálatokat a legolcsóbb ár mellett

Nagyobb megrendeléseknél megfelelő engedmény. Költségvetés ingyen.

Az 1906 évi december hó 1-én esedékes

4°/_o-os magyar koronajáradék
és 4°/_o-os magyar jelzalog sorsjegyek
szelvényeit

már november 20-tól kezdve

minden levonás nélkül pénztárunknál beváltjuk.

Biharmegyei Takarékpénztár.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

SZENT LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDA

Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 3. szám.

Művek

folyóiratok, hírlapok,
vonalzatok,
gazdasági nyomtatványok,
egyházi, községi
és egyéb
hivatalos nyomtatványok,
körlevelek,
levélborítékok.

Elvállal és készít:

izléses kivitelben
mindennemű

nyomdai munkákat

jutányos árak mellett.

Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Levélfeljek,

számok, falragaszok,
báti meghívók,
táncrendek, étlapok,
naplók,
palackfeliratok,
névjegyek,
gyászlapok
stb. a nyomdai szakba
vágó nyomtatványok
készítése.

A lat. és gör. szert. kath. egyházmegyei nyomtatványok

raktára.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

Új varroda és szabász-terem.

Tisztelettel értesitem a n. é. hölgyközönséget, hogy üzletemet egy, a mai kor igényeinek teljesen megfelelő gyermek- és női ruha, valamint mindennemű férfi, női és gyermek fehérnemű varrodával és szabászteremmel bővítettem ki úgy, hogy aki *Alkalmi Aruházamban* igen jutányos árért vásárolt szövet, schifon, vászon, flanel, barchet vagy bármily árucikket, gyorsan, izlésesen és *eddig még nem létezett* olcsó árban készítettem el. Az általam elvállalt darabokért felelőséget vállalok.

Miután ezen vállalatomat nem anyagi érdekből, hanem csupán a tisztelt vevőim kényelmére és kívánságára rendeztem be, kérem próba rendeléseikkel állításom valóságáról meggyőződni.

B. pártfogást kérve, vagyok kitünő tisztelettel, az *Alkalmi Árnház* tulajdonosa

SZÉKELY JENŐ

Fő-utca, Rimanóczy-palota. Fröhlich-féle hentes üzlet mellett.

Helyi és vidéki telefon 633. szám.

Benkő Sorsjegye Bankó!

AZ I. OSZT. SORSJEGYEK ÁRAI:

1/8 K1.50

1/4 K3.-

1/2 K6.-

1 K12.-

BENKŐ BANK BUDAPEST, ANDRASSY-UT 60.

Sorsjegyeink Nagyváradon kaphatók:

Boross Lajos, papirkereskedő; Fürst Lipót, könyvelő; Grósz Ignác, ált. takarékpénztári hivatalnok; Kenyeres Jónás, Bástya-utca, 1. Ullman Sándor, fűszerk. Baros-utca, 57.

„Első nagyváradai cipő és csizmagyár.”

Moskovits Farkas és Társa

ajánlja

elsőrendű kézimunka

cipő és csizma

készítményeit.

Nagyvárad, Kossuth-u. 5. szám
(volt rendőrségi épület.)

Nyomatott a Szent László-nyomdában Nagyváradon.